

کزج زادگاه مردمان ماسوله

راضیه صادقی فر

می‌گویند ساکنان روستای ماسوله، در گذشته ساکن منطقه‌ای به نام کزج بوده‌اند. بعضی از این روستائیان به دلایلی نامعلوم به روستای ماسوله کوچ کرده، به سبک و سیاق خود در ماسوله نیز خانه می‌سازند و در این مکان سکنی می‌گزینند. اینها گفته‌های دهیار روستای کزج است وی می‌افزاید: «روستای کزج را ماسوله دوم می‌گویند. این روستا به لحاظ بافت و معماری، چون ماسوله از خشت و گل ساخته شده است. خانه‌های گلی پلکانی که در دل کوه جای گرفته‌اند.»

کزج در ۱۷ کیلومتری شمال غربی بخش هشت‌جین، در شهرستان خلخال قرار دارد. روستایی که اکثر قریب به اتفاق مردمان آن چون سایر روستاها به کشاورزی مشغولند. به گفته اهالی روستا، کشاورزی در این روستا به دلیل نبود آب کافی، بیشتر دیمی است.

نبود جاده‌های دسترسی نیز، ساکنان روستا را با مشکلات فراوانی روبه‌رو کرده است. این مشکلات در فصل زمستان چند برابر می‌شود. شرایط جوی و بارش باران و برف در منطقه راه‌های اصلی روستا را می‌بندد. اکثر راه‌های فرعی روستا نیز به دلیل نامساعد بودن و نبود ماشین یا چهارپا صعب‌العبور است.

در استان اردبیل ۲ هزار و ۲۰۰ روستا وجود دارد. ۵۱ درصد از جمعیت یک میلیون و ۲۰۰ هزار نفری استان در این روستای کوچک ساکن هستند، یعنی چیزی حدود یک هزار و ۵۳۵ نفر در این روستا زندگی می‌کنند. نبود امکانات مناسب بهداشتی، خانه‌های مقاوم، معابر مناسب، همه و همه شاید برای روستائیان این منطقه به یک عادت تبدیل شده باشد، اما برای گردشگران و مسافرانی که قصد استراحت در این منطقه را دارند، تقریباً غیرقابل قبول است. امنیت و احساس آرامش در این روستا، با نبود مکان مناسب برای استراحت، غذا و

آب بهداشتی تقریباً موجب به وجود آمدن سرگردانی و بلاتکلیفی مسافران شده است.

کزج یکی از روستاهایی است که به گفته کارشناسان در خط زلزله واقع شده است. اما خانه‌های کاهگلی پلکانی آن، به نظر نمی‌رسد که بتوانند در برابر رانش زمین تاب آورده و خم به ابرو نیاورند.

علاوه بر این یکی از مشکلات اساسی روستاها، وجود دام‌ها در واحدهای مسکونی است. دام‌ها از یک سو موجب تخریب جنگل و فضای طبیعی روستا شده و از سوی نیز موجب آلوده شدن مکان زندگی انسان‌ها می‌شود.

ورودی روستا، جاده خاکی نامساعدی است که با باریدن باران صعب‌العبور می‌شود. کوچه‌های باریک و تنگ، خانه‌های گلی، فاضلابی که در وسط کوچه جریان دارد، در نگاه نخست توجه آدمی را جز به فقر ساکنان این روستا، به چیز دیگری جلب نمی‌کند.

در ورودی روستا، تیر آهن‌های ناموزنی که چهره گلی روستا را خدشه‌دار کرده‌اند، به موازات کوچه‌های تنگ و باریک قد بر افراشته‌اند. درهای آهنی و گاهی چوبی که هنوز کلون‌هایش، آمدنت را فریاد می‌کنند به چشم می‌خورد. کزج روستای زیبایی که شاید اگر امکاناتی داشت، امروز، چهره‌ای زیباتر داشت.

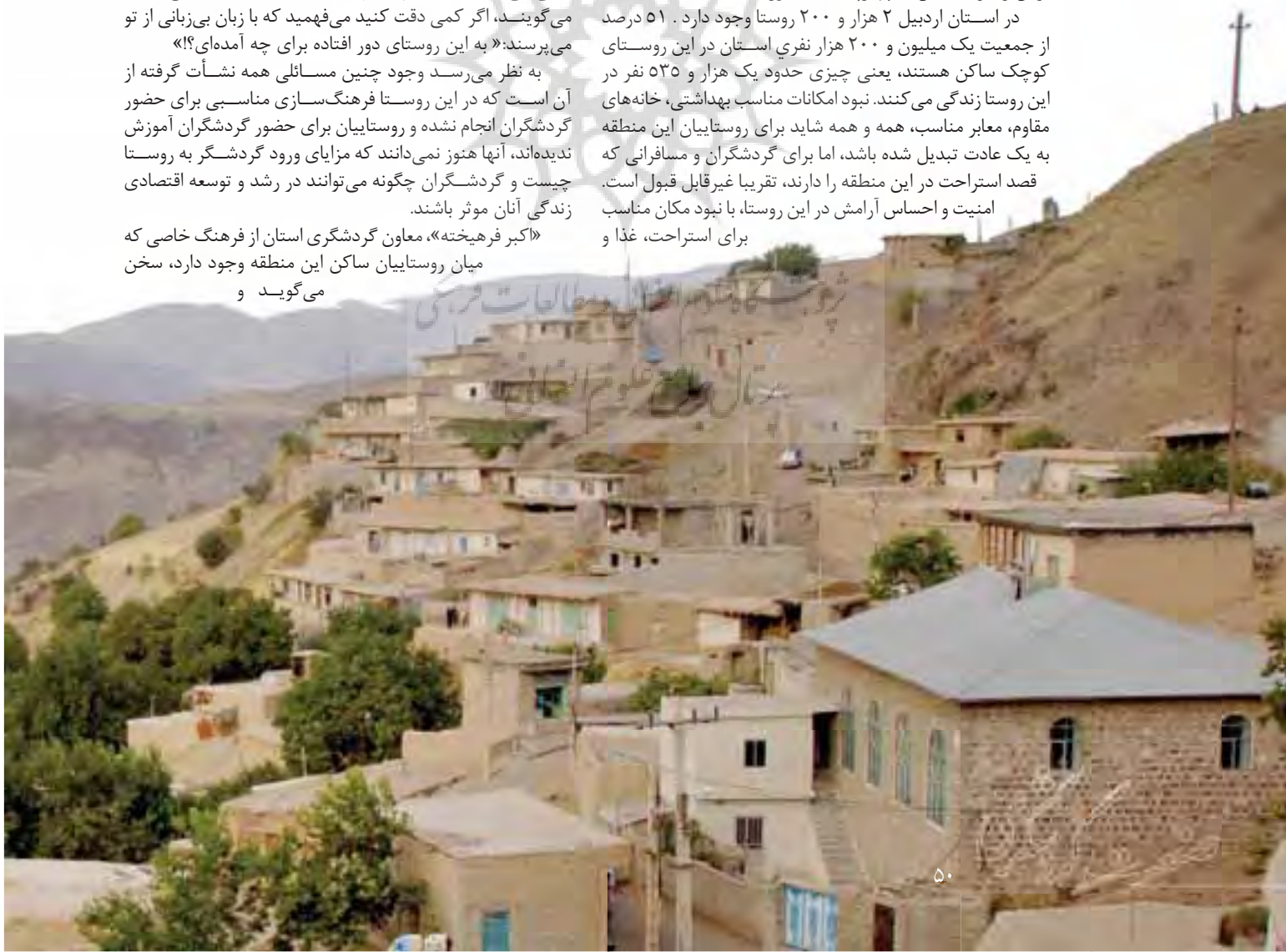
کزج آماده پذیرایی نیست

گوی، تنها دهیار روستاست که می‌داند حضور گردشگران در رشد و توسعه اقتصاد روستا موثر است، این را در نگاه تک تک اهالی می‌توان دید. چشم‌های پرسشگر روستائیان به وضوح سخن می‌گویند، اگر کمی دقت کنید می‌فهمید که با زبان بی‌زبانی از تو می‌پرسند: «به این روستای دور افتاده برای چه آمده‌ای؟!»

به نظر می‌رسد وجود چنین مسائلی همه نشأت گرفته از آن است که در این روستا فرهنگ‌سازی مناسبی برای حضور گردشگران انجام نشده و روستائیان برای حضور گردشگران آموزش ندیده‌اند، آنها هنوز نمی‌دانند که مزایای ورود گردشگر به روستا چیست و گردشگران چگونه می‌توانند در رشد و توسعه اقتصادی زندگی آنان موثر باشند.

«اکبر فرهیخته»، معاون گردشگری استان از فرهنگ خاصی که میان روستائیان ساکن این منطقه وجود دارد، سخن

می‌گوید و

اقامتی موقت برای گردشگران پرداخت شده تا به صورت موقت نیازهای مسافران برطرف شود.

کندی رشد زیرساخت‌های کزج

سازمان میراث‌فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در سال ۸۵ اعتباری برای توسعه روستای کزج در نظر نگرفته است، ولی در بودجه سال ۸۶، چیزی حدود ۸۰ میلیون تومان برای مطالعه و ایجاد مراکز اقامتی مناسب برای گردشگران در این روستا پیش‌بینی کرده که هنوز مورد موافقت قرار نگرفته است. در حال حاضر برای ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای همه روستاهای هدف گردشگری در استان حدود ۵۰۰ میلیون تومان از سوی این سازمان پیشنهاد شده است که در صورت توافق، گردشگری این استان دچار تحول عظیمی می‌شود.

چندی پیش مدیرکل بنیاد مسکن استان اردبیل با اشاره به احیای روستاهای دارای بافت ویژه گردشگری اعلام کرد: «روستای کزج نیز به دلیل بافت و معماری که شبیه ماسوله است، احیا خواهد شد تا با بهینه‌سازی و مرمت زیرساخت‌ها، بستر مناسبی برای گردشگران فراهم شود.

از سویی نیز سال ۸۴ عملیات اجرایی پروژه بازسازی روستای کزج، با اعتباری حدود ۲۰۰ میلیون ریال در فاز اول آغاز شده است. فاز اول این طرح در مسیر ۹۰۰ متری در ۴ گره شروع شده، عملیات دیوارچینی قسمت ورودی مسیر روستا، یعنی گره اول آن و سنگ‌فرش مسیر به اضافه تعدادی از پیرنشین‌ها و مالون‌چینی فضاهای سبز و آبی و همچنین سنگ‌فرش قسمتی از مسیر نیز انجام شده است. فاز دوم این طرح به گفته رئیس بنیاد مسکن خلخال نیز در حال مطالعه است. در قسمت اعظم مسیر نیز، کار نقشه‌برداری انجام گرفته است. «سبحانی» تاکید کرده که در سال جاری برای بازسازی و احیای این روستا از سوی دفتر مرکزی بنیاد مسکن اعتبار خاصی تخصیص یافته است.

از طرفی، سازمان میراث‌فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اعلام کرده که در سال ۸۵ هیچ اعتباری برای این روستا در نظر گرفته نشده است. مسئولان این سازمان علت این کار را مشخص نبودن روستاهای هدف گردشگری اعلام کرده‌اند.

در حال حاضر بنیاد مسکن تفاهم‌نامه‌ای را با سازمان میراث‌فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری منعقد کرده است که بر اساس آن طرح‌هایی نیز چون سنگ‌فرش کردن کوچه‌ها و مرمت خانه‌های کاهگلی با رعایت اصول معماری گذشته اجرا می‌شود.

می‌افزاید: «مردمان این روستا، هنوز برای حضور گردشگران آمادگی لازم را ندارند، تا جایی که چندی پیش برخی از محققان آلمانی و ایتالیایی برای انجام تحقیقاتی به این روستا سفر کرده‌بودند، اما متأسفانه هیچ یک از اهالی به دلیل بیگانه بودن آنان، حاضر نشده‌بودند که مکانی را برای اقامت در اختیار آنها قرار دهند. به همین دلیل این گروه در یک مرغانی اقامت کرده‌بودند.»

با وجود این مشکلات، سازمان میراث‌فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با اهالی در رابطه با مراکز اقامتی برای مسافران و گردشگران وارد مذاکره شده بود. به همین دلیل قراردادی میان یکی از اهالی روستا با سازمان میراث‌فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری منعقد شد که بر اساس آن خانه این فرد، با دریافت هزینه‌ای در اختیار سازمان قرار داده شد.

در حال حاضر مجوزهایی به بعضی از خانه‌های این روستا داده شده تا بر اساس آن به مسافران و گردشگران امکاناتی ارائه شود. از سویی نیز وام‌هایی برای بهسازی خانه‌های روستایی و ایجاد مراکز

عکس: بهزاد ترکی زاده - chtn

پرتال جامع علوم انسانی